

بررسی مزایا، معایب و چالش های یادگیری الکترونیکی

مهدی محمودی^۱، عبدالله هاشمی کیا^۲

۱- استادیار گروه علوم تربیتی دانشگاه پیام نور

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش دانشگاه پیام نور

چکیده:

یادگیری الکترونیکی استفاده از فن آوری های اطلاعات و رایانه برای ایجاد تجربه های یادگیری است، بر اساس این تعریف یادگیری الکترونیکی دربرگیرنده طیف متنوعی از ابزارهای فن آوری اطلاعات است و با توجه به رشد کمی و کیفی و افزایش قابلیت های اینترنت در سال های اخیر، امروزه این نوع یادگیری تقریباً با یادگیری از طریق اینترنت شناخته می شود. این نوع یادگیری خود دارای مزایا و مشکلاتی می باشد. باید گفت که یادگیری الکترونیکی در ایران همراه با مشکلاتی است و معمولاً کارشناسان نرم افزار و رایانه به این حوزه وارد شده اند و از سویی نقش طراحان آموزشی کم رنگ است؛ موضوع مهم تر اینکه برخی از معلمان با یادگیری الکترونیکی آشنایی ندارند و می توان گفت که فرهنگ یادگیری الکترونیکی نسبت به سال های گذشته پیشرفت داشته ولی هنوز در سطح جامعه جا نیفتاده است و پهنای باند نیز در این رابطه مشکل اساسی است. اگرچه سازمان های متعدد نیز از یادگیری الکترونیکی استفاده می کنند اما رشدی که یادگیری الکترونیکی در دانشگاه ها داشته است به مراتب بیش از رشد آن در کاربردهای سازمانی است؛ در حالی که بازار جهانی یادگیری الکترونیکی در این زمینه گسترده تر است و به طور کلی در دنیا به استفاده یادگیری الکترونیکی در سازمان ها بیش تر توجه می شود. سازمان ها به دلایل متفاوتی از یادگیری الکترونیکی استفاده می کنند؛ به طور کلی می توان به کاهش هزینه، معرفی سریع محصولات و خدمات جدید به بازار، پیاده سازی سریع سیستم های اطلاعاتی و فرایندهای تجاری جدید، استفاده کارآمد از کارکنان تازه استخدام شده در سازمان، یکپارچه کردن کارمندان در سطح ملی و جهانی و ایجاد فرهنگ کاری قدرتمند اشاره کرد. همچنین، کمبود سخت افزار، توجه نکردن به مساله فرهنگ سازی، عدم آمادگی کاربران، عدم آمادگی ساختار یادگیری الکترونیکی نام برد. بسیاری از نظریه ها از جمله نظریه های مربوط به شناخت و یادگیری تلاش می کنند تا متناسب با محیط ها و فضاهایی که دائماً در حال تغییر است خود را مورد بازبینی قرار داده و با آن سازگار شوند. اما در برخی موارد، به خاطر بازبینی های مداوم، نظریه ها پارگی و پیچیدگی زیادی را متحمل می شوند به طوری که ممکن است نتوانند بازگوکننده موضوعی باشند که برای تعریف و تبیین آن بوجود آمده اند.

کلمات کلیدی: یادگیری الکترونیکی، مؤسسات

آموزشی، ابزارهای الکترونیکی، چالش های الکترونیکی

مقدمه:

مقدمه آموزش الکترونیکی امروزه یکی از مهمترین کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در جهان به حساب می آید و بخشهای مختلفی از اجتماع اعم از شرکتهای، صنایع، مؤسسات آموزشی و مردم علاقه مند به یادگیری با سؤالات و کاربردهای مختلفی درباره این فناوری روبرو هستند. در همین راستا بسیاری از دانشگاهها و مؤسسات آموزشی در سراسر دنیا با طراحی و ارائه برنامهها و دوره های آموزش الکترونیکی پا به عرصه وجود نهادهاند تا پاسخگوی تقاضای روز افزون علاقمندان برای آموزش و انعطاف پذیری بیشتر در امر آموزش باشند. به طوری که در بسیاری از کشورهای توسعه یافته (مانند ایالات متحده) رشد ثبت نام در دوره های آموزش الکترونیکی به مراتب بیش از رشد کلی آموزش عالی میباشد (اناری نژاد و همکاران، ۱۳۹۱).

در ایران نیز طی چند سال اخیر بسیاری از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی توجه خود را به آموزش از راه دور مبتنی بر اینترنت معطوف کردهاند و در حال اجرا و یا تدارک و آماده سازی دورهها و برنامه های آموزشی مجازی میباشند. لیکن باید توجه داشت که توسعه و گسترش موثر آموزشهای الکترونیکی مستلزم بررسی مستمر و تجزیه و تحلیل اجزا و نتایج این نوع برنامه های آموزشی است و از جمله فرایندهای ضروری برای موفقیت هر برنامه، سنجش و ارزشیابی آن برنامه میباشد. در عین حال به دلیل جوان بودن نسبی مبحث آموزش الکترونیکی در جهان و خصوصاً در ایران، بررسیهای علمی، تعیین ملاکهای نظارت و ارزشیابی، شناخت ویژگیها و استانداردهای تعیین شده، و سیاستگذاریهای هوشمندانه و واقعگرایانه بسیار ضروری است (اناری نژاد و همکاران، ۱۳۹۱).

مسلماً ایجاد یک نظام ارزشیابی کارآمد میتواند به کارآمدتر کردن نظام آموزش الکترونیکی و شفاف ساختن فعالیتهای آن کمک نماید. از سوی دیگر، با استفاده از اطلاعات ارزشیابی میتوان اطمینان لازم را درباره میزان تحقق رسالت و اهداف آموزش الکترونیکی به دست آورد. به عبارت دیگر، بهکارگیری سازوکار مناسب ارزشیابی کمک میکند تا با تصویر کردن وضعیت موجود و مطلوب نظام آموزش الکترونیکی، نقاط قوت، ضعف، فرصتها و عوامل بازدارنده ای که این نظام با آن روبروست